

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreu Șaguna
APARE SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei, — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Idealul național permanent

În timpul sărbătorilor Crăciunului am primit vizita unui intelectual român care se silește printr-o revistă proprie și prin cărți voluminoase publicate la dese intervale să lămurească un ideal permanent și de toți acceptat pentru strădaniile neamului nostru, convins că fără un asemenea ideal care să ne unifice și să ne țină întinse eforturile nu vom putea realiza nimic remarcabil în istoria noastră viitoare. Spunea că în strădania sa are lipsă de concursul cât mai multora și mă invita și pe mine să-mi dau modesta contribuție pentru a face ecou silințelor sale.

I-am spus că o fac bucuros, numai să ne punem de acord asupra a ceea ce ar putea să formeze acel ideal permanent, de care avem într-adevăr lipsă după ce idealul, legat de împrejurări precise, al întregirii naționale s'a înfăptuit. L'am rugat deci să-mi precizeze care este acel ideal după Dsa, deoarece din revista și din cărțile ce le-a publicat nu m'am prea putut lămurii. Din ceea ce mi-a spus am înțeles în sfârșit că Dsa gândește că acest ideal ar trebui să fie lupta pentru *romanitatea* noastră, atât în politica internă cât și în cea externă.

I-am arătat atunci mai multe din nedumeririle mele cari găseau insuficient acest ideal.

Voi încerca acum să le dau o articulație mai sistematică și să schițez ceea ce, după părerea mea, trebuie să constituie într-adevăr idealul nostru național permanent.

Știința a redus multiplicitatea entităților din natură la câteva clase, între cari există o anumită legătură. Jos de tot este lumea atomară a celor nouăzeci și ceva de elemente. În interiorul atomului există o mișcare circulară a electronilor în jurul protonului,

care se efectuează — cum a constatat fizica mai nouă, în special prin teoria quantelor — după legi cu totul deosebite de cele din lumea mare, formulate de Newton. Și în atomul fiecărui element e un alt fel de mișcare celulară.

Atomi din diferite elemente constituiesc prin unire între ei moleculele, adică unitățile ultime ale diferitelor materii: apă, aer, carbon, sare etc. Ce s'a petrecut aci? Mișcările caracteristice din interiorul atomilor componente s'au modificat? Nu, căci atunci înșiși atomii respectivi și-ar fi pierdut existența. Fără să se modifice deci în interiorul lor, în legea ființii lor, au fost adunați și ridicați într-o unitate superioară, a cărei lege de viață este totuși alta decât cea a atomilor componente. În molecula unei materii există deci deodată felurile de mișcări particulare ale părților componente și felul de mișcare superior al întregului. A apărut aci un nou principiu de unitate și o nouă lege de viață. Principiul cel nou de unitate dictează legea cea mai înaltă de viață din noua formă de entitate. Această entitate nu e nici numai o colecțiune de părți componente, căci atunci n'ar exista pe deasupra lor ca o individualitate unitară cu o lege superioară de viață, dar nu e nici un întreg nediferențiat, ci are caracterul unui organism, adică e și multiplicitate dar și unitate.

O clasă mai înaltă de entități, cu o mai mare bogăție de părți componente, este organismul vegetal. În el sunt adunate și înălțate într-o unitate superioară o mulțime variată de celule cari constau din moleculele mai multor materii, acestea fiind la rândul lor unități ce cuprind mai multe feluri de atomi. Deci avem aci o clădire cu patru etaje. Variatele

mișcări din mulțimea felurită a atomilor rămân netulburate, deasemenea originalitatea de viață a diferitelor categorii de molecule, netulburate funcționează și și păstrează originalitatea lor și diferitele feluri de celule. Dar legea de viață a întregului e alta decât a tuturor felurilor de părți componente. E o lege superioară tuturor, e legea cea mai înaltă din noul organism, care e expresia nu a unei sau a altei părți componente, ci a întregului, a individualității organismului, care nu e o simplă adunare de părți.

Ce-a făcut ca o înlănțuire de molecule să dea o celulă, deci o unitate nouă și o nouă lege de viață? Numai moleculele componente n'o pot explica? A intervenit aci un factor nou de creație, care a sintetizat părțile creind condiții transformate de viață, altele decât cele proprii ale părților.

Același lucru se petrece cu regnul animalelor unde complexitatea e și mai mare. Iar pe o treaptă mai înaltă stă omul, în care în complexitatea constituției animalice tronează ca un principiu superior de unitate, spiritul. Legea de viață cea mai înaltă a omului nu e mișcarea intraatomară — în acest caz n'ar fi nicio unitate în viața lui, — nici diferitele mișcări moleculare sau celulare, nici variatele funcțiuni fiziologice și instincte animalice, ci este o lege care se boltește deasupra tuturor, se folosește de toate, dar le și transcende: este mișcarea spre un ideal unitar potrivit spiritului. (Am folosit pentru această schemă impunătoarea carte a teologului anglican Lionel Spencer Thornton: *The Incarnate Lord* — Domnul întrupat, — Londra 1928, unde viziunea aceasta a universului e prezentată pe larg).

Cred că această lege generală ce stăpânește toate fapăturile domină și lumea entităților și a sintezelor biologic spirituale cari sunt națiunile.

Neamul românesc este o sinteză biologic-spirituală a mai multor părți cari au intrat în compoziția lui. Cele mai principale sunt: elementul dac, elementul latin și creștinismul ortodox. (Las'că elementul latin n'a fost chiar latin după sânge, știut fiind că o mare parte din coloniști au fost aduși din provinciile Asiei mici).

Dar este o sinteză nouă, o individualitate proprie, cu un principiu de unitate deosebit de toate părțile componente. Legea cea mai înaltă de viață a neamului nostru, legea care îl exprimă ca ceea ce este el în chip propriu, este aceea pe care o trăește ca întreg, nu care e proprie vreunei din părțile lui. Caracteristicile elementelor componente sunt străbătute de un timbru nou, unitar, de timbrul individualității noi care este *românitatea*. Deci putem spune că legea cea mai înaltă de viață a neamului nostru este *românitatea*.

O individualitate care nu trăește după legea care o exprimă ca întreg, ca individualitate respectivă, ci lasă să fie copleșită această lege de legea de viață a vre-unui element component, a vre-unei unități subsumate, merge, fi-rește, spre disoluție. Precum omul care nu mai trăește după legea spiritului care este legea supremă a omului ca întreg, a omului ca om, ci dă preponderanță pornirilor vre-unei părți componente subalterne, promovează o hipertrofie unilaterală a pornirilor acelei părți și cade în complexe psihologice cari duc spre desintegrarea individualității sale adevărate (op. cit. 63), la fel neamul care permite dezvoltarea exagerată a caracteristicii vre-unui element component al său, e periclitat să și piardă individualitatea, nu numai prin faptul că nu o mai activează ca atare, ci și prin faptul că permițând aceluși element o dezvoltare exagerată produce reacțiunea tot exagerată a altor elemente și peste tot se produce un dezechilibru, o tulburare a sintezei și a fizionomiei sale precizate.

* FOIȘOARA *

Educația religioasă a copilului *

Cât de binefăcătoare sunt amintirile copilăriei pentru viața de mai târziu. Amintirile bune ajută omului să suporte momentele grele din viață cu liniște, cu împăcare și-i dau indemnuri puternice spre realizări de valoare. Dar amintire în senz mai larg este toată creșterea ce o dăm copiilor în vârsta fragedă. De aceea a vorbi despre amintirile ce trebuiesc depozitate în sufletul copilului, însemnează a vorbi despre educația ce trebuie să i-o dăm.

„În fiii neamului, neamul însuși trăește”, a zis Regina Maria; prin copii se mențin națiunile, prin ei se reînnoiește lumea

* Conferință rostită la serbarea de Crăciun a „Școlii de aplicație” de pe lângă Școala normală de fete „A. Șaguna”.

biologic. Dacă ne întrebăm însă care este factorul care poate regenera neamul din punct de vedere spiritual, vom afla ușor răspunsul: tot copiii!

„Copiii sunt tinerile vlăstare, ale unei noi vieți, ce cresc înaintea privirilor noastre și aduc în apăsătoarea atmosferă, aer curat și speranțe noi; sunt mlădițe tinere în pădure, în locul căreia vreodată în îndepărtarea istoriei, se va înălța o nouă pădure cu arbori noui”, (Pr. Ștefan D. Dobra: „Dostoiewski și tineretul”, București, 1938, pag. 72).

Deoarece copiii sunt speranța și viitorul neamului nostru, datori suntem, părinți, școală, societate, să ne îngrijim de o educație cât mai armonioasă a lor.

Educația care poate da armonia cea mai perfectă ființei omenești și care în același timp este mai cuprinzătoare decât toate celelalte laturi ale educației, este educația religioasă.

Căutăm să dezvoltăm în copiii noștri sentimentul religios, prin întărirea credinței într'un principiu creator și conducător al

vieții; și să subordonăm viața fiecăruia acestui principiu, pentru ca ei să devină creștin luminați și membri folositori ai bisericii.

De ce trebuie să facem aceasta?

Din mai multe motive:

1. Pentru că credința satisface tendința spiritului nostru, de a ști totul. Ea singură ne dă posibilitatea de a explica minuni și taine. Căci cine cunoaște pe Dumnezeu, are în El un izvor nesecat de înțelegere și de interpretare a tuturor.

Cu drept cuvânt a zis fericitul Augustin: „Nefericit e omul care cunoaște toate, dar nu te cunoaște pe tine Dumnezeu!”

2. Dacă privim în trecut, observăm că întotdeauna credința a sporit moralitatea.

3. Credința integrează individul mai intim în societatea semenilor.

4. Credința răspunde nevoilor sufletului, arătându-i calea mântuirii.

5. Credința este elementul care a menținut neamul românesc, cu tot trecutul lui sbuciumat. „Pe cei ce-s duși, cu fală

noi îi păstrăm în sânge, credința lor e farul ce 'n veci nu se va stinge”, zice poetul (Zah. Barseanu: „Noi n'avem morți”).

Cum vom realiza o bună educație religioasă? Care sunt mijloacele cele mai adecvate? Dacă avem *răbdare, stăruință, încredere și dragoste*, mijloace ne stau la îndemână destule.

Vom cerceta câteva:

Primul factor de educație religioasă este *familia* și mai ales *mama*. Ei îi revine obligația, ca folosind ascultarea, stima, iubirea și speranța firească a copilului, precum și aplecarea lui religioasă naturală, să desvoalte în inima curată a lui sentimente înalte, prin cari să se ajute la formarea personalității spirituale a omului de mai târziu.

„Sentimentul religios, formează unul din atributele naturii omenești. Copilul aduce cu sine, germenul acestui sentiment. Familia este aceea care are cea dintâi chemarea să cultive acest sentiment, formând o temelie socială pentru școală, care să construiască pe această temelie, opera

